

Raadsvoorstel

Datum 16 april 2024

Onderwerp programmeringsafspraken windenergie met provincie Overijssel
Versienummer eind

Portefeuillehouder Arjan Spaans

Samenvatting

De provincie wil afspraken maken met gemeenten over het te realiseren aandeel windenergie om ongebreidelde plaatsing van windturbines te voorkomen en samen met lokale overheden de regie te houden. Als Zwolle dragen wij daaraan bij door samen met de gemeenten Dalfsen, Staphorst en Zwartewaterland (ZSDZ verband) opwek te realiseren in het provinciale wind voorkeursgebied ZSDZ. De opwek in het ZSDZ-gebied zal om en nabij de 400 GWh zijn rond 2030.

Financiële gevolgen

Betreft doel 641 Energieneutraal Zwolle
Begroting wijzigen Nee
Budgetnummer

Bijlagen:

1. Concept programmeringsafspraken windenergie 2024 met de provincie

Openbaarheid

- ☒ Openbaar
☐ Geheim

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

- In te stemmen met de Zwolse programmeringsafspraken wind 2024 met de provincie

Datum 16 april 2024

Kader

De provincie Overijssel is bevoegd gezag ten aanzien van de vergunningverlening van grote windturbines. Zij zijn voornemens om voor de zomer van dit jaar haar aangescherpte windbeleid vast te stellen waarbij de focus ligt op clustering van windmolens en het halen van de energiedoelen in 2030.

In Overijssel is op vele plaatsen de realisatie van windturbines mogelijk. Dit wijst de Omgevingseffectrapportage (OER) uit die de provincie recent heeft opgesteld en ter inzage heeft gelegd. Wet- en regelgeving noodzaakt de provincie om aanvragen tot de plaatsing van windturbines door initiatiefnemers in behandeling te nemen. Deze situatie opent in principe de deur naar de plaatsing van grote aantallen windturbines verspreid over Overijssel. De afgelopen paar maanden heeft de gemeente Zwolle samen met de andere ZSDZ gemeenten aangegeven invloed te willen hebben op de locatie (alleen binnen deelgebieden van het door de provincie aangewezen voorkeursgebied ZSDZ) en de hoeveelheid windturbines (vertaald naar GWh). De provincie biedt nu deze mogelijkheid aan en wil dit vastleggen door middel van programmeringsafspraken per gemeente.

Toelichting

Inleiding

Uw raad heeft de RES1.0 (tot aan 2030) vastgesteld. Echter dient 2030 zich al snel aan, zeker als het gaat om langdurende ruimtelijke procedures zoals bij windparkplannen. Zoals hiervoor aangegeven kunnen initiatiefnemers zich met hun plannen melden bij gemeente of rechtstreeks bij de provincie (als bevoegd gezag). Tijdelijk is door de provincie begin 2024 op een pauzeknop gedrukt door middel van een voorbereidingsbesluit. Dit betekent dat vergunningsaanvragen voor windturbines vanaf 18 januari 2024 niet aan de oude regels, maar conform de nieuwe beleidskaders en de programmeringsafspraken getoetst kunnen worden. Tot het moment van inwerkingtreding (zomer 2024), neemt de provincie geen plannen in behandeling. Zodra het aangescherpte beleid (PPE, actualisatie Omgevingsverordening) rond de zomer van 2024 is aangenomen, moeten plannen weer in behandeling worden genomen en gaat het 'loket' weer open.

Om regie te houden en het risico op een spreekwoordelijke confetti van windturbineopstellingen over de hele provincie te voorkomen, wil de provincie via een wijziging van de provinciale Omgevingsverordening en het Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE) bepalingen opnemen. Hiermee kunnen initiatieven worden geweigerd indien hun windplannen in strijd zijn met programmeringsafspraken met de betreffende gemeente, als die er zijn. Daarmee vormen de programmeringsafspraken een juridische basis om positief of negatief te besluiten over initiatieven om plannen buiten het afsprakenkader af te wijzen. Hiermee wordt duidelijkheid gecreëerd voor de langere termijn.

De gemeente Zwolle heeft een zienswijze ingediend op de genoemde provinciale plannen, zie de informatiebrief dd. 27 februari 2024. Bij de provincie zijn veel zienswijzen ingediend die van invloed kunnen zijn op het nog vast te stellen definitieve beleid. De provincie heeft indieners nog niet ingelicht wat met de zienswijzen wordt gedaan en of het gevolgen heeft voor de te maken programmeringsafspraken met gemeenten. We maken deze afspraak dan ook onder voorbehoud.

De provincie heeft in de wijziging van de Omgevingsverordening voorkeursgebieden aangewezen en per deelgebied (de zgn. voorkeursgebieden) een maximum voor windenergie (in GWh) opgenomen. Door samen met de provincie afspraken te maken over waar, wanneer en voor hoeveel GWh er windturbines kunnen komen, wordt schaarste gecreëerd en blijft er grip op de ruimtelijke regie.

Datum 16 april 2024

Sturen op gebieden en op een maximum opwek aan windenergie

De kern van het voorgenomen windbeleid met inzet van programmeringsafspraken met gemeenten is dat per voorkeursgebied een maximum wordt gesteld aan de plaatsing van windturbines, aangegeven in GWh. Dit maximum is door de provincie bepaald op basis van ruimtelijke overwegingen (OER) en op basis van het streven naar een balans in de productie van wind- en zonne-energie. Dit laatste is van belang om de zogenaamde netcongestie binnen de perken te houden en daarmee de kosten van transport van elektriciteit zoveel mogelijk te drukken.

Door dit maximum per voorkeursgebied op te nemen kan de situatie ontstaan dat meerdere initiatiefnemers in concurrentie dingen naar dezelfde ruimte om een windinitiatief te realiseren. Dat noodzaakt de provincie als bevoegd gezag te kiezen tussen ingediende initiatieven. Daarom heeft de provincie in de PPE een selectiemethodiek opgenomen. Tenslotte worden er per gebied openstellingsperiodes aangeduid waarbinnen initiatiefnemers kenbaar kunnen maken te zijner tijd een vergunningsaanvraag in te willen dienen, zonder dat er in deze fase al uitvoerig en kostbaar onderzoek is uitgevoerd.

Argumenten

1. Kiezen voor behoud van (ruimtelijke) regie door schaarste te creëren

Om als samenwerkende overheden de regie te kunnen behouden, houdt het in dat we voor Zwolle verder moeten kijken dan het huidige aandeel wind in het Zwolse RES bod voor de periode tot 2030. We beogen hiermee een realistisch en ruimtelijk onderbouwd plafond vast te stellen voor 2030, echter ook passend bij de gemeentelijke ambities voor 2040/2050. Het plafond (max 150 GWh aan wind in het Zwolse deel van het voorkeursgebied wind) voor 2030 beoogt eveneens de gemeentelijke ambities voor 2040/2050 te programmeren.

2. Duidelijkheid bieden waar de provincie in Zwolle geen windplannen mogelijk wil maken

We beseffen dat als we als gemeente samen optrekken met de provincie om 'schaarste' te creëren, we grip houden waar en wanneer er kansrijke windinitiatieven door de provincie in behandeling kunnen worden genomen. We kunnen hiermee voorkomen dat er in andere deelgebieden van het Zwolse buitengebied kansrijke windplannen bij de provincie in procedure komen. Het gaat dan om andere delen van het Zwolse buitengebied, zoals in Zwolle Zuid de omgeving rondom Windesheim en de ZSDZ deelgebieden De Ruiten en Tolhuislanden (na afronding lopende procedure).

3. Voorstel voor gemeentelijke programmeringsafspraken met de provincie

Op basis van de gezamenlijke verkenning zijn we tot de volgende concept programmeringsafspraken gekomen:

Gemeente Zwolle (specifiek voor Zwolse deel van het provinciale voorkeursgebied ZSDZ): 150 GWh, waarbij nog ruimte is voor mogelijk 2 turbines in verkenningsgebied Haerst, gekoppeld aan het zoekgebied Genne & Holten in Zwartewaterland (lijnopstelling).

Daarnaast wordt in Zwolle nog ruimte gezien voor 1 turbine in het zuidoostelijk deel van het voorkeursgebied op bedrijventerrein Hessenpoort. Andere gebieden sluiten we uit.

De genoemde deelgebieden in Zwolle worden respectievelijk 1 april 2025 (gelijk met Genne & Holten) en 1 september 2024 (standaardtermijn 3 maanden) 'opengesteld'. Voor Haerst is met de provincie extra tijd afgesproken en mag de standaardtermijn met 2 extra maanden worden verlengd. Dit om

Datum 16 april 2024

bewoners en grondeigenaren in het gebied meer gelegenheid te geven een kansrijk initiatief in te dienen. Dit kan gedurende de gehele openstellingsperiode, dus ook kort voor september 2025.

4. Als ZSDZ gemeenten trekken we samen op

Met de overige gemeenten in het ZSDZ verband is afgesproken dat de 4 gemeenten bij elkaar opgeteld voor maximaal 400 GWh aan windenergie opnemen (dat is inclusief de al bestaande en in procedure zijnde turbines). De windopgave wordt volledig gekoppeld aan het voorkeursgebied ZSDZ. Buiten de in de programmeerafspraken vastgelegde gebieden worden er in de 4 gemeenten geen aanvragen in behandeling genomen (of door de provincie vanuit haar bevoegd gezag rol). Als ZSDZ-subregio gemeenten trekken we hier dan ook samen in op.

Alternatieve mogelijkheden

Geen programmeerafspraak maken.

Gemeenten zijn niet verplicht om programmeerafspraken te maken. Zoals beschreven kunnen er dan op meerdere plekken in de gemeente Zwolle door initiatiefnemers nieuwe windplannen worden gemaakt en ingediend bij de provincie. Bovendien is de gemeente Zwolle dan niet solidair met de ZSDZ gemeenten waar met het oog op de gemeentegrens ontkennende aanpak bij energie en ruimtelijke vraagstukken.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

Deze afspraken zijn tot stand gekomen in afstemming met de overige ZSDZ gemeenten (en ook met de gemeenten Raalte en Olst-Wijhe is er afstemming geweest).

Wanneer een windproject wordt ingediend dat past binnen de programmeringsafspraken hoort daar projectparticipatie bij, waarbij de verantwoordelijkheid ligt bij de initiatiefnemers. Over de programmeringsafspraken zelf is geen participatie voorzien, afgezien van de mogelijkheid tot inspreken bij de behandeling van dit raadsvoorstel. Gezien het krappe tijdsbestek waarin de programmeringsafspraken opgesteld moesten worden, zag het college geen ruimte voor participatie. Daarnaast is de provincie het bevoegd gezag en niet de gemeente, waardoor participatie door de gemeente niet voor de hand ligt.

Na het ondertekenen van de concept programmeringsafspraken wind door het college, zijn alle bewoners en bedrijven in het Zwolse deel van het voorkeursgebied ZSDZ (incl de groep binnen een straal van 1,5 km rondom) geïnformeerd.

Communicatie

- Gezamenlijk persbericht van ZSDZ gemeenten op 16 april (als alle colleges zich hebben uitgesproken voor indienen voorstel programmeringsafspraken bij de provincie);
- Bewoners/grondeigenaren brief binnen voorkeursgebied ZSDZ en met straal van 1,5 km rondom.

Financiën

Nvt

Risico's

-Als Zwolle geen afspraken maakt met de provincie ontbreekt het de gemeente aan sturingsmogelijkheden (op ruimte maar ook inzet op lokaal eigendom) als initiatiefnemers voor windparken zich direct tot de provincie wenden.

Datum 16 april 2024

-Het maken van deze afspraken kent het risico dat de status van de afspraken juridisch niet verplichtend zijn, de provincie blijft namelijk bevoegd gezag. De programmeringsafspraken worden door de provincie gezien als tegemoetkoming richting gemeentes binnen haar bevoegdheden. De afspraken zijn derhalve niet afdwingbaar.

Deze afspraken worden gemaakt binnen de context van voorgenomen provinciaal beleid. Hierop zijn 400 zienswijzen ingediend. Mocht tot wijzigingen leiden die effect hebben op de programmeringsafspraken dan zal er heroverweging plaatsvinden.

Vervolg

Gezien de korte tijd heeft het college de concept programmeringsafspraken 16 april (laatste indieningsdag) aangeboden bij de provincie, waarbij we hebben aangegeven dat de afspraken onder voorbehoud van instemming van de Zwolse gemeenteraad worden gemaakt.

De ruimtelijke vertaling van de afspraak met de provincie impliceert dat het huidige Zwolse 'wind' kader wordt verruimd om regie te houden (en te voorkomen dat het gehele Zwolse buitengebied wordt vrijgegeven). Om deze reden is instemming van de raad nodig, vanwege de doorwerking in bijvoorbeeld de actualisatie van de Zwolse omgevingsvisie.

Naar verwachting stelt de provincie het voorgenomen beleid in juni 2024 vast.

Openbaarheid

Ja.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer